

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-301-2-63>

Піскунов Євген, старший викладач
кафедри живопису та композиції НАОМА

Сучасні проблеми викладання пластичної анатомії. Діалектика профільних дисциплін

Ключові слова: трансдисциплінарний підхід, діалогіка, діалектика, пластична анатомія.

Yevgen Piskunov, senior lecturer
at the department of painting and composition, NAFAA

Current problems in teaching plastic anatomy: dialectics of specialized disciplines

Abstract: The problem in teaching plastic anatomy at the Art HEIs in terms of training students whose level of knowledge does not meet the requirements of the program is being analyzed in the report. In order to improve mastering of educational material and acquiring core skills by students, a transdisciplinary complex approach to teaching specialized disciplines and development of cross-cutting tasks are being proposed.

Key words: transdisciplinary approach, dialogic, dialectics, plastic anatomy.

Викладання пластичної анатомії у вищих навчальних закладах художньої освіти спирається на значну теоретичну і практичну базу, накопичену попередніми поколіннями художників та теоретиків. Але сучасні реалії, технологічні особливості та умови навчального процесу вимагають подальшого вдосконалення практики викладання дисципліни. Неглибоке, поверхневе знання анатомії на практиці призводить до абсолютної неспроможності як розуміння, так і трактування пластичних форм живого тіла, а в подальшому й відмову та уникання теми людини в художній творчості.

Зміна парадигми в сенсі професійного рівня абітурієнта НАОМА, в сучасних обставинах робить майже неможливим виконання навчальної програми з дисципліни «Пластична анатомія», яка передбачає не тільки розширеного світогляду студента, а й практичних навичок. Зокрема, розуміння побудови простих та складних форм, вміння відобразити їх на площині у різних ракурсах за допомогою графітного олівця.

Пластична анатомія вивчає досить послідовно будову людського тіла. Першими завданнями на першому курсі є рисунок окремих кісток, їхніх з'єднань, побудова черепа тощо. Більш складний матеріал з міології починається на другому курсі. Тобто студент має з перших днів навчання продуктивно засвоювати досить складні форми.

Давно відомо, що будь-який складний природний об'єкт можна уявити спрощено, узагальнити його форму до простішої в розумінні геометричного, максимально відповідного об'єкту. Так, наприклад, дерево ми починаємо сприймати як конус, обернений конус або піраміду; голову людини як яйце, або паралелепіпед; шию як циліндр, далі поєднання та перетини цих простих геометричних фігур, їхні пропорційні видозміни в перспективі. Відповідне завдання – «Натюрморт з геометричними фігурами» – існує в програмі художньої школи, навчання в якій не обмежується одним

Секція 2. Методика викладання профільних дисциплін у вищих мистецьких закладах.
Інструментарій мистецтвознавця. Проблеми сучасної художньої освіти

або двома роками, і учні крок за кроком поступово досягають новий спосіб розуміння об'єктів. На це потрібен досить тривалий час, адже утворення нових нейронних зв'язків процес повільний. Ми, викладачі художньої ЗВО, з року в рік стикаємося зі студентами, що майже не мають такого досвіду і, «перестрибнувши», мають виконувати програму іншого рівня складності, не справляючись з нею. Хочу акцентувати увагу саме на цьому моменті невідповідності вимог та рівня студента.

На думку автора, підхід до розв'язання проблеми має бути комплексним, діалогічним, трансдисциплінарним, адже наслідком може стати все глибше дистанціювання поколінь та розвинення комплексів неповноцінності у студентів, в майбутньому – випускних художників-фахівців. Навіть без внесення революційних змін в навчальну програму можна спробувати винайти конструктивний вихід із ситуації. А саме: скоординувати дії викладачів, навчальні постановки, методи викладання спеціальних дисциплін, особливо першого року навчання. Потрібно окреслити ряд питань, на які мають зацентувати увагу усі викладачі профільних дисциплін:

1. Поняття композиції у форматі, вибір формату, оковимір.
2. Поняття лінії формату, навички прямих ліній.
3. Пропорції та способи вимірювання.
4. Перспективні скорочення форми у просторі, поняття парних опорних точок форми.
5. Поняття світла та тіні, утворення лінії світлотіні.
6. Поняття тональних відношень, технічні особливості втілення.

Саме ці базові знання необхідні для подальшого успішного оволодіння наукою пластичної анатомії. Кожен пункт можна розширити й зробити конкретний перелік. Трансдисциплінарність може виявитись у суміжному (єдиному) завданні з дисциплін, наприклад: пластична анатомія, рисунок, скульптура, перспектива тощо.

Студент першого курсу, починаючи своє навчання, має на кожному предметі отримувати різнобічну інформацію з акцентом на певну складову необхідних умов (вищезазначених пунктів 1–6) послідовно і поступово, закріплюючи матеріал відповідними домашніми завданнями. І ключове слово тут «відповідними». Завищені, невідповідні рівню вимоги тільки вводять в оману та дезорієнтують студента. Навіть в курсі лекцій з образотворчого мистецтва може так чи інакше транслюватись наскрізна думка (як один з вищезазначених пунктів 1–6).

В свій час німецький теоретик мистецтв та художник Г. Баммес впровадив завдання для студентів із моделювання авторської конструкції на тему «жіночого торсу», її розробку та виконання в гіпсі. Студенти Познанської академії мистецтв й натепер експериментують із паперопластиком, спрямованою на анатомічне дослідження. Розробка певних завдань і, як наслідок, отримання зразків, виконаних студентами може використовуватись як наочне приладдя або як реквізит до натюрморту, де студенти могли б з перших постановок розуміти і відчувати певні аналогії природних форм через різноманітні моделі. Так, наприклад, завдання з композиції, виконане в об'ємі, для скульпторів або сценографів може бути використаним як завдання з перспективи чи як частина натюрморту з рисунку або живопису. Ця ідея може працювати і в зворотному напрямку. Таким чином самі студенти стануть активними учасниками навчального процесу і вся система художньої освіти стане більш інтегрованою та послідовною.

